EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 25.9.2025.
COM(2025) 517 final

KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

Deveto godišnje izvješće o Instrumentu za izbjeglice u Turskoj

Sadržaj

1. Uvod 1
1.1. Turska i izbjeglička kriza 1
1.2. Odgovor EU-a na krizu i uspostava Instrumenta 2
2. Funkcioniranje Instrumenta 3
3. Financijski kapacitet, trajanje i priroda financiranja 4
4. Provedba Instrumenta 6
5. Praćenje, evaluacija i revizija 14
6. Komunikacija i vidljivost 15
7. Zaključci i sljedeći koraci 15

1. Uvod

U skladu s člankom 8. stavkom 1. Odluke Komisije C(2015) 9500[1] (dalje u tekstu „Odluka”) Komisija mora redovito izvješćivati Europski parlament i Vijeće o provedbi Instrumenta za izbjeglice u Turskoj (dalje u tekstu „Instrument”). U skladu s člankom 8. stavkom 2. Odluke Komisija mora svake godine podnijeti izvješće Europskom parlamentu i Vijeću o provedbi Instrumenta. Prvo godišnje izvješće o Instrumentu objavljeno je u ožujku 2017.[2] Sva godišnja izvješća dostupna su na internetskim stranicama Instrumenta za izbjeglice. Ovo se izvješće temelji na podacima do i uključujući veljaču 2025.

1.1.1. Turska i izbjeglička kriza

Turska je zbog svojeg zemljopisnog položaja važna zemlja prihvata i tranzita za izbjeglice i migrante. Prema podacima turske vlade u Turskoj je u siječnju 2025. boravilo 2 888 876 Sirijaca pod privremenom zaštitom i više od 300 000 registriranih izbjeglica i tražitelja azila, većinom iz Afganistana, Iraka, Irana i Somalije[3,4]. To znatno utječe na zajednice domaćine. Dugotrajna raseljenost sirijskih izbjeglica i sve veći broj nezakonitih dolazaka iz Afganistana u Tursku sve više otežavaju socijalnu koheziju izbjeglica, migranata i zajednica domaćina. Istovremeno, i dalje postoji pritisak na tursko-iranskoj granici. Nakon pada Assadova režima u prosincu 2024. i prema podacima koje su dostavila turska tijela, sve veći broj Sirijaca sa statusom privremene zaštite u Turskoj prelazi granicu sa Sirijom. Međutim, iz podataka nije potpuno jasno radi li se pri tome o trajnom povratku ili kratkotrajnim posjetima[5]. Turska tijela naglasila su da bi povratak trebao biti dobrovoljan, siguran, dostojanstven i uredan.

Turska i dalje ulaže znatne napore u prihvaćanje i zadovoljavanje potreba izbjeglica i migranata te je ponovno naglasila svoju predanost provedbi Izjave EU-a i Turske od 18. ožujka 2016.[6] (dalje u tekstu „Izjava”). Izjava je 2024. nastavila davati konkretne rezultate. Iako je i dalje niži u usporedbi s razdobljem prije Izjave, broj nezakonitih dolazaka morskim putem u Grčku i

[1] Odluka Komisije C(2015) 9500 od 24. 11. 2015. o usklađivanju mjera Unije i država članica koordinacijskim mehanizmom – Instrumentom za izbjeglice u Turskoj.
[2] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0130&qid=1749541148542.
[3] https://en.goc.gov.tr/irregular-migration.
[4] Turski sustav azila specifičan je zbog toga što je pri potpisivanju Njujorškog protokola iz 1967. uz Ženevsku konvenciju iz 1951. Turska izrazila rezervu. Zbog toga velika većina izbjeglica u Turskoj ne može podnijeti zahtjev za potpuni status izbjeglice, već samo za „uvjetni” status izbjeglice kojim se, ako se odobri, boravak u zemlji ograničava do trenutka „preseljenja izbjeglice u treću zemlju”.
[5] Tursko Ministarstvo unutarnjih poslova objavilo je 29. siječnja 2025. da se od 9. prosinca 2024. u Siriju vratilo 81 576 izbjeglica. Nadalje, u skladu s preporukom UNHCR-a potvrdilo je da je predsjednik Erdoğan odobrio kratkotrajne posjete za Sirijce koji obitavaju u Turskoj od 1. siječnja do 1. srpnja 2025. Unutar tog šestomjesečnog razdoblja osoba koja je određena kao glava obitelji moći će ući u zemlju ili izaći iz nje tri puta, a da pritom ne izgubi status privremene zaštite.
[6] http://www.consilium.europa.eu/hr/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/.

dolazaka kopnom u Bugarsku nastavio se povećavati, a broj dolazaka u Italiju i područje Cipra pod kontrolom vlade znatno se smanjio[7].

U skladu s Izjavom nastavljena je provedba programa preseljenja „jedan za jedan". Od travnja 2016. do veljače 2025. iz Turske je u EU preseljeno više od 43 815 sirijskih izbjeglica. Od 2016. s grčkih otoka u Tursku vraćeno je 2140 migranata. Budući da turska tijela nisu opozvala svoju odluku iz ožujka 2020. o obustavi operacija vraćanja na temelju Izjave zbog pandemije bolesti COVID-19, otad nije provedena nijedna operacija vraćanja unatoč opetovanim zahtjevima Komisije i grčkih tijela.

Na sjednici u listopadu 2020. Europsko vijeće pristalo je započeti s provedbom pozitivnog programa EU-a i Turske. Utvrđena su četiri prioritetna područja: (i) poboljšanje funkcioniranja carinske unije i ponovno otvaranje rasprava o njezinoj modernizaciji, (ii) migracije i potpora izbjeglicama, (iii) dijalozi na visokoj razini te (iv) međuljudski kontakti i mobilnost. Na sjednici u lipnju 2021. Europsko vijeće ponovno je istaknulo spremnost EU-a na postupan, proporcionalan i reverzibilan angažman s Turskom radi povećanja suradnje u nizu područja od zajedničkog interesa pod uvjetima utvrđenima u zaključcima iz ožujka 2021. i u prethodnim zaključcima Europskog vijeća. Zajednička komunikacija od 29. studenog 2023. bila je odgovor na poziv Europskog vijeća od 29. i 30. lipnja 2023. upućen Visokom predstavniku i Komisiji da podnesu izvješće o trenutačnom stanju odnosa EU-a i Turske. U njoj je izneseno nekoliko prijedloga za revitalizaciju odnosa, među ostalim u područjima upravljanja migracijama te financijske potpore izbjeglicama i zajednicama domaćinima. Dijalog EU-a i Turske na visokoj razini o migracijama i sigurnosti održan je u Bruxellesu u studenom 2023., a očekuje se da će se u prvoj polovini 2025. održati još jedan sastanak.

1.2. Odgovor EU-a na krizu i uspostava Instrumenta

Kao odgovor na poziv država članica EU-a u kojem su zatražena znatna dodatna sredstva za potporu izbjeglicama u Turskoj, Komisija je uspostavila Instrument za izbjeglice u Turskoj Odlukom Komisije od 24. studenog 2015., koja je izmijenjena 10. veljače 2016., a zatim ponovno 14. ožujka i 24. srpnja 2018. Taj je instrument mehanizam za koordiniranje mobilizacije sredstava stavljenih na raspolaganje u okviru proračuna EU-a i dodatnih doprinosa država članica koji su uključeni u proračun EU-a kao vanjski namjenski prihod[8]. Države članice politički su se obvezale dati

[7] Od siječnja do prosinca 2024. u EU je iz Turske stiglo 65 574 nezakonitih migranata, što je 14 % više u odnosu na isto razdoblje 2023., kad ih je stiglo 57 597. Ukupan broj nezakonitih dolazaka morskim putem u Grčku u 2024. povećao se za 31 % u odnosu na 2023. Dolasci kopnom u Grčku povećali su se u mnogo manjoj mjeri, za samo 2 %, a broj dolazaka u Cipar preko zelene crte razgraničenja od siječnja do prosinca 2024. smanjio se za 42 % u odnosu na isto razdoblje 2023. Nadalje, od siječnja do veljače 2025. u EU je iz Turske stiglo 4537 nezakonitih migranata, što je 39 % manje u odnosu na isto razdoblje 2024., kad ih je stiglo 7426. Migracijska ruta iz Turske prema Italiji znatno se smanjila 2024., kada je zabilježeno oko 3366 dolazaka. U toj je godini Turska bila zemlja podrijetla 5 % osoba koje su nezakonito prešle granicu s Italijom. Prije Izjave EU-a i Turske 2015. je duž istočnomediteranske rute nezakonito stiglo 885 386 osoba.

[8] Vanjski prihodi u skladu s člankom 21. stavkom 2. točkom (b) Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije i

nacionalne doprinose u okviru Zajedničkog dogovora država članica EU-a i Europske komisije, koji je donesen 3. veljače 2016. i ažuriran u trenutku kad je dogovoren drugi obrok Instrumenta[9]. Zajedničkim dogovorom uspostavljen je i okvir za uvjete.

Šefovi država i vlada država članica EU-a i Turske ponovno su 18. ožujka 2016. potvrdili svoju predanost provedbi Zajedničkog akcijskog plana te dogovorili daljnje mjere za produbljivanje odnosa EU-a i Turske i rješavanje migracijske krize[10]. Turska i Europska unija prepoznale su da su potrebne dodatne, brze i odlučne mjere. Konkretnije, u Izjavi EU-a i Turske pozvalo se da se uništi poslovni model krijumčara i migrantima ponudi alternativa kako ne bi ugrožavali svoje živote te da se tako zaustave nezakonite migracije iz Turske u EU i ubrza provedba Instrumenta.

Za prvi obrok instrumenta (2016. – 2017.) dodijeljene su ukupno 3 milijarde EUR[11], a za drugi obrok dodatne 3 milijarde EUR (2018. – 2019.), stoga je ukupna vrijednost Instrumenta 6 milijardi EUR. Nakon tog sastanka Komisija je ubrzo ugovorila prve projekte. Komisija je do 31. prosinca 2020. ugovorila sva operativna sredstva Instrumenta, a do kraja 2024. isplaćeno je više od 5,7 milijarde EUR.

2. Funkcioniranje Instrumenta

Instrument je bio koordinacijski mehanizam koji je omogućio brzu, učinkovitu i djelotvornu mobilizaciju pomoći EU-a izbjeglicama u Turskoj uz osiguravanje dobrog financijskog upravljanja. Instrument je jamčio optimalnu mobilizaciju postojećih financijskih instrumenata EU-a, u obliku humanitarne i/ili razvojne pomoći, kako bi se osiguralo sveobuhvatno i koordinirano ispunjavanje potreba izbjeglica i zajednica domaćina[12].

Upravljački odbor Instrumenta pruža strateške smjernice u pogledu prioriteta, vrsta aktivnosti koje treba podupirati, iznosa koji će se dodijeliti i financijskih instrumenata koje treba mobilizirati te u pogledu uvjeta povezanih s provedbom obveza Turske u okviru Zajedničkog akcijskog plana EU-a i Turske od 29. studenog 2015. (dalje u tekstu „Zajednički akcijski plan")[13].

---

o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 1605/2002 (SL L 298, 26.10.2012., str. 1.) za doprinose u 2016. i do 1. kolovoza 2018. te u skladu s člankom 21. stavkom 2. točkom (a) podtočkom ii. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. srpnja 2018. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije, o izmjeni uredaba (EU) br. 1296/2013, (EU) br. 1301/2013, (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 1304/2013, (EU) br. 1309/2013, (EU) br. 1316/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) br. 283/2014 i Odluke br. 541/2014/EU te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012 (SL L 193, 30.7.2018., str. 1.).

[9] https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11329-2018-INIT/hr/pdf

[10] http://www.consilium.europa.eu/hr/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/.

[11] Te 3 milijarde EUR stavljene su na raspolaganje povrh 345 milijuna EUR koje je Komisija već dodijelila Turskoj kao odgovor na sirijsku izbjegličku krizu prije početka provedbe Instrumenta i uz bilateralnu pomoć država članica.

[12] Odluka Komisije C(2015) 9500 od 24. studenog 2015., članak 2. Ciljevi Instrumenta.

[13] Vidjeti članak 5. stavak 1. Odluke Komisije C(2015) 9500, kako je izmijenjena Odlukom Komisije C(2016) 855.

Održivost projekata Instrumenta i suodgovornost turskih tijela i dalje su važne. Važnost održivosti i učinka istaknuta je u preporukama u drugom tematskom izvješću Europskog revizorskog suda iz travnja 2024. Prioritetna područja za pomoć određena su na temelju sveobuhvatne i neovisne procjene potreba, koja je ažurirana 2018.

U okviru Instrumenta koordiniralo se financiranje iz sljedećih instrumenata za vanjsko financiranje[14]: (i) humanitarne pomoći, (ii) Europskog instrumenta za susjedstvo, (iii) Instrumenta za financiranje razvojne suradnje, (iv) Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA), i (v) Instrumenta za doprinos stabilnosti i miru. Mjere koje se financiraju iz proračuna EU-a provode se u skladu s financijskim pravilima i propisima koji se primjenjuju na izravno i neizravno upravljanje. Uvjet je za pružanje pomoći da se Turska strogo pridržava obveza iz Zajedničkog akcijskog plana i Izjave.

3. Financijski kapacitet, trajanje i priroda financiranja

Ukupan proračun koordiniran u okviru Instrumenta iznosi 6 milijardi EUR, mobiliziranih u dva obroka. Projekti u okviru prvog i drugog obroka traju najkasnije do kraja 2025. (pri čemu su četiri projekta produljena do kraja 2029. zbog više sile kao što su potresi iz 2023)., s time da su mnogi projekti iz prvog obroka već dovršeni te bi većina projekata trebala završiti na vrijeme ili prije krajnjeg roka. Iznimno, zbog pandemije bolesti COVID-19 produljeno je razdoblje provedbe za projekte u okviru posebne mjere za 2016. (1,6 milijardi EUR), što će omogućiti da se ostvare svi navedeni ciljevi predmetnih projekata.

U prvom obroku, koji je iznosio 3 milijarde EUR, 1 milijarda EUR mobilizirana je iz proračuna EU-a, a 2 milijarde EUR u bilateralnim doprinosima država članica. U drugom obroku, koji je također iznosio 3 milijarde EUR, iz proračuna EU-a osigurane su 2 milijarde EUR, a od država članica 1 milijarda EUR[15].

Kad je riječ o proračunskim sredstvima EU-a, od 1 milijarde EUR iz proračuna EU-a za razdoblje 2016. – 2017. 250 milijuna EUR mobilizirano je 2016., a 750 milijuna EUR u 2017. Od ukupno 2 milijarde EUR iz proračuna EU-a za razdoblje 2018. – 2019., 550 milijuna EUR mobilizirano je 2018., a ostatak 2019.

Kad je riječ o doprinosima država članica Instrumentu, u prvom su obroku iznosili 677 milijuna EUR u 2016., 847 milijuna EUR u 2017., 396 milijuna EUR u 2018. i

[14] Doprinosi iz Europskog instrumenta za susjedstvo i Instrumenta za financiranje razvojne suradnje preneseni su i pruženi u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći i skrbničkog fonda Unije za vanjska djelovanja. U načelu su svi doprinosi iz Instrumenta u Regionalni uzajamni fond EU-a za odgovor na krizu u Siriji (iz Instrumenta pretpristupne pomoći i u manjoj mjeri iz Instrumenta za financiranje razvojne suradnje) pruženi kao nehumanitarna pomoć.

[15] https://www.consilium.europa.eu/hr/press/press-releases/2018/06/29/facility-for-refugees-in-turkey-member-states-agree-details-of-additional-funding/.

80 milijuna EUR u 2019. Za drugi obrok doprinosi država članica iznosili su 68 milijuna EUR u 2018., 202 milijuna EUR u 2019., 265 milijuna EUR u 2020., 166 milijuna EUR u 2021. i 165 milijuna EUR u 2022., a 2023. uplaćeni su najnoviji doprinosi u iznosu od 134 milijuna EUR. Doprinosi država članica uplaćeni su izravno u proračun EU-a u obliku vanjskog namjenskog prihoda i raspodijeljeni u proračunske linije Instrumenta za pretpristupnu pomoć i humanitarne pomoći.

I dalje se održava zadovoljavajuća ravnoteža između učestalosti uplata doprinosa država članica u Instrument i učestalosti isplata na temelju tih doprinosa iz Instrumenta.

Dodatna pomoć EU-a izbjeglicama u Turskoj izvan okvira Instrumenta

Komisija je 2020. dodijelila dodatnih 535 milijuna EUR za potporu humanitarnim aktivnostima u Turskoj izvan okvira Instrumenta. Ta potpora obuhvaćala je ispunjavanje osnovnih potreba izbjeglica, zaštitu, obrazovanje i pružanje zdravstvene skrbi, i u potpunosti je ugovorena i isplaćena.

Taj se trend nastavio 2021. Slijedom zaključaka Europskog vijeća iz lipnja te godine Komisija je mobilizirala dodatne 3 milijarde EUR za izbjeglice i zajednice domaćine u Turskoj za razdoblje 2021. – 2023. Tim sredstvima nastojalo se osigurati nastavak najvažnijih intervencija u okviru Instrumenta u prioritetnim područjima humanitarne pomoći, osnovnih potreba, obrazovanja i zdravstvene skrbi te upravljanja migracijama i nadzora granica. To je uključivalo i 150 milijuna EUR u okviru instrumenata Glavne uprave HOME, prvenstveno za potporu radu država članica EU-a na preseljenju izbjeglica iz Turske, ali i za potporu upravljanju migracijama, upravljanju granicama i borbi protiv krijumčarenja. Uključivalo je i 14,4 milijuna EUR u okviru mjere potpore donesene u listopadu 2024.

Znatan dio sredstava za razdoblje 2021. – 2023. mobiliziran je kao odgovor na razorne potrese u Turskoj 2023., pri čemu je ukupno 355,6 milijuna EUR bilo namijenjeno za socioekonomsku potporu i komunalnu, obrazovnu i zdravstvenu infrastrukturu.

U veljači 2024. Europsko vijeće odlučilo je dodijeliti dodatne 2 milijarde EUR za nastavak djelotvorne suradnje u području migracija s trećim zemljama, uključujući potporu sirijskim izbjeglicama u Turskoj, u okviru dogovora o reviziji višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) za razdoblje 2021. – 2027.

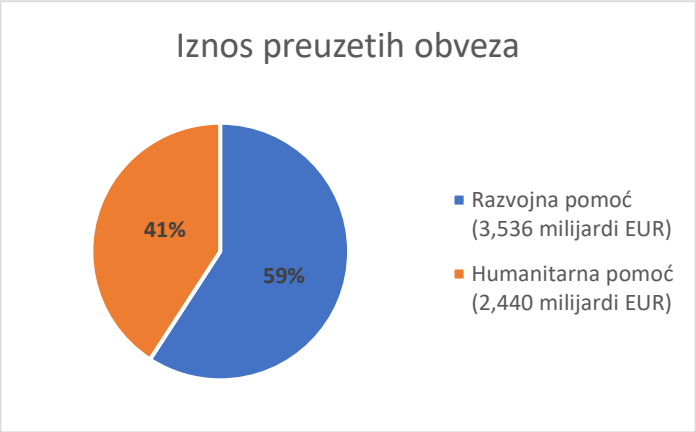
Na Konferenciji o Siriji održanoj u svibnju 2024. Komisija se obvezala izdvojiti iznos od 1 milijarde EUR za potporu izbjeglicama i zajednicama domaćinima u Turskoj. Taj iznos uključivao je 520 milijuna EUR iz redovnog proračuna za 2024. kako bi se osiguralo daljnje pružanje pomoći, a 480 milijuna unaprijed je isplaćeno iz spomenute 2 milijarde EUR, pa je za razdoblje 2025. – 2027. preostalo otprilike 1,5 milijardi EUR. Paket od 1 milijarde EUR uključivao je pet mjera za: (i) obrazovanje (80 milijuna EUR), (ii) osnovne potrebe, zdravstvenu skrb, komunalne usluge i društvenu koheziju (421 milijun EUR), (iii) upravljanje migracijama i nadzor granica (398 milijuna EUR), (iv) izdvajanje rezervacija Europske

investicijske banke za mogući budući angažman kojima bi se za osigurali mogući zajmovi za ulaganja povezana s izbjeglicama (75 milijuna EUR) i (v) humanitarnu pomoć (26 milijuna EUR).

EU je za pomoć izbjeglicama i zajednicama domaćinima u Turskoj od 2011. dodijelio sredstva u iznosu od 12,4 milijarde EUR. To uključuje 345 milijuna EUR mobiliziranih od 2011. do 2016. za pomoć izbjeglicama, 6 milijardi EUR u okviru Instrumenta, 535 milijuna EUR za prijelazno financiranje 2020., 3 milijarde EUR dodatnih sredstava od 2021. do 2023., 1 milijardu EUR u 2024. i dodatnih 1,5 milijardi EUR planirane pomoći do 2027.

4. Provedba Instrumenta

Instrument se provodi kao humanitarna i razvojna pomoć. U prvom je obroku dodijeljeno otprilike 1,4 milijarde EUR za humanitarnu, a 1,6 milijardi EUR za razvojnu pomoć. S obzirom na dugotrajnu prirodu krize u Siriji, intervencije financirane iz drugog obroka sve su se više usmjeravale na aktivnosti socioekonomske potpore i stvaranje prilika za zaradu za život. U drugom je obroku za humanitarnu pomoć dodijeljeno 1,04 milijarde EUR, a za razvojnu pomoć 1,9 milijardi EUR[16].
U cijelom Instrumentu humanitarna i razvojna pomoć pružene do prosinca 2024. izdvojene su kako slijedi:

Za više pojedinosti vidjeti tablicu projekata dostupnu na internetu[17].

Pomoć u okviru Instrumenta pruža se na temelju projekata. Isplate ovise o napretku u provedbi intervencija u okviru Instrumenta. Potpora iz Instrumenta uključuje pomoć i izbjeglicama i zajednicama domaćinima.

[16] Preostali iznos od 60 milijuna EUR dodijeljen je za administrativnu i operativnu potporu za provedbu Instrumenta.
[17] https://enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/turkiye/eu-support-refugees-turkiye_en?prefLang=hr.

Humanitarna pomoć u okviru Instrumenta usmjerena je na pružanje pomoći najranjivijim izbjeglicama kako bi se dostojanstveno ispunile njihove osnovne potrebe i pružila zaštita[18]. Njome se ujedno preko specijaliziranih agencija i partnera nastoje otkloniti nedostaci u prioritetnim područjima zdravlja i obrazovanja. Humanitarna pomoć EU-a pruža se u skladu s Europskim konsenzusom o humanitarnoj pomoći iz 2007.[19], u kojem je predviđeno da se EU kao humanitarni čimbenik pridržava načela humanosti, neutralnosti, nepristranosti i neovisnosti, kako je utvrđeno u članku 214. Ugovora o funkcioniranju Europske unije i u Uredbi o humanitarnoj pomoći (br. 1257/96)[20, 21].

Unutar humanitarne sastavnice Instrumenta provedeno je ukupno 65 projekata preko 21 partnera u okviru prvog i drugog obroka. Projektima se osiguravaju sredstva za ispunjavanje osnovnih potreba, zaštitu, obrazovanje i zdravstvenu skrb najranjivijim izbjeglicama u Turskoj. U prvom su obroku dodijeljene i ugovorene 1,4 milijarde EUR humanitarne pomoći te isplaćene 1,4 milijarde EUR, a u drugom su obroku ugovorene 1,05 milijarde EUR te je isplaćeno 1,04 milijuna EUR.

Razvojna pomoć dugoročno doprinosi područjima zdravstvene skrbi, obrazovanja i socioekonomskog razvoja izbjeglica, posebno u pogledu pristupa javnim uslugama i prilikama za zaradu za život, te komunalne infrastrukture. Usmjerena je i na ranjive skupine te u intervencijama uzima u obzir rodni aspekt, a uključuje npr. zaštitu žena i djevojčica od seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja te poboljšanje pristupa skrbi u području spolnog i reproduktivnog zdravlja.

Unutar razvojne sastavnice Instrumenta nastavila je napredovati provedba 26 projekata ugovorenih u okviru prvog obroka. Od toga se 15 projekata provodi u okviru Regionalnog uzajamnog fonda EU-a za odgovor na krizu u Siriji u ukupnom iznosu od 293 milijuna EUR, uz sredstva koja se izravno dodjeljuju putem Instrumenta pretpristupne pomoći[22].

Isplate provedbenim partnerima dosegnule su gotovo 3,2 milijardi EUR od ukupno 3,5 milijardi EUR dodijeljenih za razvojnu pomoć u okviru oba obroka[23]. U prvom su obroku dodijeljene i ugovorene 1,6 milijarde EUR razvojne pomoći te isplaćene 1,6 milijarde EUR, a u drugom su obroku ugovorene 1,9 milijarde EUR te je isplaćeno blizu 1,7 milijuna EUR.

---

[18] Za zaštitu je u okviru Instrumenta, uglavnom putem humanitarne pomoći, dodijeljeno ukupno 352 milijuna EUR. Među aktivnostima su bile registracija i provjera izbjeglica, jačanje institucionalnog kapaciteta turske predsjedničke uprave za upravljanje migracijama i ciljane intervencije zaštite za ranjive skupine. Zaštita je uključena i u osnovne potrebe, zdravstvo i obrazovanje.

[19] Zajednička izjava Vijeća i predstavnika vlada država članica.

[20] Uredba Vijeća (EZ) br. 1257/96 od 20. lipnja 1996. o humanitarnoj pomoći.

[21] Humanitarna pomoć Europske komisije temelji se na godišnjim provedbenim planovima humanitarne pomoći za pojedine zemlje. Okvir za suradnju Komisije i njezinih partnera u području humanitarne pomoći utvrđen je Komisijinim sporazumima o financijskom i administrativnom okviru s međunarodnim organizacijama i okvirnim sporazumima o partnerstvu s nevladinim organizacijama.

[22] Sredstva iz IPA-e u okviru Instrumenta dodjeljuju se u skladu s pravilima za vanjska djelovanja sadržanima u glavi IV. drugog dijela Financijske uredbe i njezinih Pravila primjene.

[23] Taj iznos obuhvaća isplate u okviru projekata koje provodi Regionalni uzajamni fond EU-a za odgovor na krizu u Siriji, ali za koje proračun EU-a još nije terećen.

Razvojna sastavnica Instrumenta uključuje 14 tekućih ugovora.

Na provedbu Instrumenta 2024. i dalje su utjecale vrlo visoka inflacija u Turskoj i poteškoće s deviznim tečajem. Zbog toga je trebalo smanjiti opseg nekih projekata.

Intervencije u okviru Instrumenta po prioritetnom području

O napretku po prioritetnom području u okviru oba obroka Instrumenta izvješćuje se u izvješćima o praćenju Instrumenta[24]. U sljedećim prioritetnim područjima ostvarena su znatna postignuća.

Obrazovanje

Za potporu obrazovanju u okviru Instrumenta i dodatne potpore izbjeglicama dodijeljene su ukupno 2,08 milijarde EUR.

U okviru humanitarne sastavnice Instrumenta za obrazovanje izdvojeno je više od 181 milijun EUR. Programom uvjetovane novčane pomoći za obrazovanje (CCTE) podupiru se upis u školu i nastava za djecu izbjeglice u obliku mjesečnih plaćanja obiteljima izbjeglica, uz uvjet da učenici redovito pohađaju nastavu. U okviru programa CCTE VI 2024. do 585 000 ranjive djece izbjeglica dobilo je novčanu pomoć za obrazovanje pod uvjetom da redovito pohađaju javnu školu. Ukupno 42 312 ranjive djece izbjeglica koristilo je usluge zaštite koje su se pružale u turskim centrima za socijalne usluge i društvenim centrima turskog Crvenog polumjeseca.

U rujnu 2024. razine novčane pomoći prilagođene su kako bi se ublažio negativan učinak visoke inflacije. Međutim, broj učenika koji su sudjelovali u programu te se godine blago smanjio zbog financijskih poteškoća i primjene sustava provjere adresa. U okviru tog sustava obiteljima pod privremenom zaštitom koje su promijenile boravište bez prethodnog odobrenja vlasti prijetila je suspenzija statusa, što bi vodilo isključenju iz sustava socijalne pomoći.

U kolovozu 2024. Ministarstvo unutarnjih poslova objavilo je da nije moglo pronaći 729 000 Sirijaca pod privremenom zaštitom na adresama na kojima su registrirani, pa bi za njih trebalo ponovno provesti postupak registracije. Zbog toga se djeca iz tih obitelji nisu mogla prijaviti za programe socijalne pomoći kao što je Program uvjetovane novčane pomoći za obrazovanje (CCTE) ili su u potpunosti morala napustiti program. Zato je Ministarstvo obitelji i socijalne skrbi u posljednjem tromjesečju 2024. ojačalo sastavnicu za zaštitu djece.

Provedba glavnog programa u okviru Instrumenta (Promicanje integracije sirijske djece u turski obrazovni sustav – PIKTES II) Ministarstva nacionalnog obrazovanja s ukupnim proračunom u iznosu od 400 milijuna EUR završila je u siječnju 2023. Nakon toga pokrenut je

[24] https://enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/turkiye/eu-support-refugees-turkiye_hr

novi projekt PIKTES+[25] s ukupnim proračunom od 300 milijuna EUR financiran iz dodatne pomoći za izbjeglice u Turskoj. U studenom 2024. projektu PIKTES+ dodijeljeno je dodatnih 80 milijuna EUR za isplatu plaća učiteljima.

Opći je cilj pomoći EU-a izbjeglicama u tom prioritetnom području i dalje integracija sve djece izbjeglica u turski sustav formalnog obrazovanja, kao i omogućavanje sigurnih načina učenja djeci koja se ne školuju i poboljšanje ishoda učenja. U ožujku 2024. 74 % (834 169) djece izbjeglica sudjelovalo je u formalnom obrazovanju (uključujući predškolsko obrazovanje) u 29 pokrajina s najvećim brojem izbjeglica koje sudjeluju u programu PIKTES+.

Broj studenata i učenika izbjeglica i onih iz zajednica domaćina koji su primili stipendije uz potporu Instrumenta za tehničko i strukovno obrazovanje i osposobljavanje ili visoka učilišta dosegnuo je 29 049. Većina njih bile su izbjeglice i zadržana je rodna ravnoteža.

Instrumentom se također nastavilo podupirati razvoj obrazovne infrastrukture i smanjivati upisivanje prevelikog broja djece u škole. Znatno se povećao broj obrazovnih ustanova koje su modernizirane ili izgrađene. Veliko postignuće u području modernizacije bilo je postavljanje 8 700 pametnih ploča u osnovne i srednje škole. Dosad je zahvaljujući potpori iz Instrumenta modernizirano više od 12 000 objekata.

U okviru projekata Obrazovanje za sve u vrijeme krize i Obrazovna infrastruktura za izgradnju otpornosti izgrađeno je 175 škola i počele su se pružati obrazovne usluge. Na 50 škola ugrađene su solarne ploče za proizvodnju energije, a u 41 školi provedene su mjere za poboljšanje energetske učinkovitosti.

U 2024. potpisani su ugovori za obnovu obrazovne infrastrukture u Turskoj nakon potresa u veljači 2023. Ta su sredstva usmjerena na povećanje pristupa obrazovanju i za izbjeglice i za zajednice domaćine. Dva projekta financirana bespovratnim sredstvima ukupne vrijednosti od 20 milijuna EUR pružaju stipendije i povezane usluge studentima izbjeglicama i studentima iz zajednica domaćina koji pohađaju prijediplomski/diplomski studij. Projekti su započeli u siječnju 2023. i trebali bi trajati tri godine. U siječnju 2025. stipendije za visoko obrazovanje dobila su 5702 studenta, tj. 3077 Sirijaca i 2625 Turaka.

Zaštita

Za zaštitu je u okviru Instrumenta i dodatne potpore izbjeglicama dodijeljeno ukupno 352 milijuna EUR, uglavnom putem projekata u okviru humanitarne sastavnice.

Iz humanitarne sastavnice Instrumenta podupiru se registracija i provjera izbjeglica kako bi se regulirao njihov status u Turskoj te olakšao pristup uslugama. Konkretno, potpomognut je rad turske predsjedničke uprave za upravljanje migracijama u vezi s registracijom i ojačan je njezin

[25] *Promoting Inclusive Education for Kids in the Turkish Education System* (Promicanje uključivog obrazovanja djece u turskom obrazovnom sustavu) (PIKTES+).

institucionalni i tehnički kapacitet. Osim samostalnih intervencija zaštite usmjerenih na otklanjanje nedostataka i odgovaranje na posebne potrebe i ugrožene pojedince, zaštita je uključena i u druge stupove strategije humanitarnog odgovora (osnovne potrebe, zdravstvo i obrazovanje). Opći je cilj bolje uzeti u obzir ranjivost izbjeglica, regulirati njihov status i povezati ih sa širom mrežom javnih usluga i usluga UN-a/nevladinih organizacija. U izvještajnom razdoblju pomoć je bila usmjerena na najranjivije skupine (sezonski poljoprivredni radnici migranti, ključne skupine izbjeglica itd.)[26]. Osim toga, projekti financirani iz skrbničkog fonda Unije za vanjska djelovanja uključivali su pomoć pri prihvatu izbjeglica u društvenim centrima i upućivanje ranjivih izbjeglica na odgovarajuće službe.

U okviru razvojne sastavnice Instrumenta nastavljena je provedba dodjele izravnih bespovratnih sredstava za Ministarstvo obitelji i socijalne skrbi u iznosu od 20 milijuna EUR. Cilj je tog projekta povećati pristup ranjivih skupina turskog i izbjegličkog stanovništva kvalitetnim socijalnim uslugama, ali i sposobnost Ministarstva da pruža integrirane i kvalitetne socijalne usluge.

Zdravlje

Za potporu zdravstvenoj skrbi u okviru Instrumenta i dodatne potpore izbjeglicama dodijeljeno je ukupno 1,05 milijardi EUR.

Glavni stup sredstava iz Instrumenta namijenjen je podupiranju zdravlja migranata. Taj je projekt poznat kao SIHHAT i financiran je s tri uzastopne dodjele: 300 milijuna EUR u 2016., 210 milijuna EUR u 2020. i 210 milijuna EUR u 2023. Projektom SIHHAT podupiru se napori turskog Ministarstva zdravstva da osigura besplatan i pravedan pristup zdravstvenoj skrbi za sve izbjeglice. U 32 pokrajine postoji ukupno 176 operativnih zdravstvenih centara i devet kontejnerskih zdravstvenih objekata za migrante, a 3500 zdravstvenih djelatnika, od kojih je više od 75 % sirijskog podrijetla, radi u objektima koje financira EU. Zbog potresa je došlo do gubitka zdravstvenog osoblja i oštećeno je 17 centara; njihove su usluge premještene u privremene kontejnerske zdravstvene objekte. Provedba projekta SIHHAT II završena je sredinom 2024. Projekt SIHHAT III jamči daljnje pružanje zdravstvenih usluga izbjeglicama zahvaljujući dodatnoj potpori EU-a u iznosu od 210 milijuna EUR u 2023. i 50 milijuna EUR u 2024.

Dvije bolnice koje se financiraju u okviru Instrumenta, Dörtyol/Hatay i Kilis, u potpunosti su operativne od 2022. i pružale su ključne zdravstvene usluge nakon potresa 2023., kada je kapacitet obiju bolnica povećan na 400 kreveta. Osim toga, na temelju Instrumenta se kao dopuna projektu SIHHAT nastavljaju graditi i renovirati zdravstveni centre za migrante, nabavljati medicinska oprema i

[26] Među njima su izbjeglice koje žive u pokrajinama koje su najteže pogođene potresima iz 2023. i ranjive skupine izbjeglica i migranata s posebnim potrebama zaštite (npr. kućanstva sa samohranim roditeljem, osobe s invaliditetom, osobe koje su preživjele rodno uvjetovano nasilje, LGBTIQ+ osobe), uključujući oko 300 000 školske djece.

potrepštine za trudnice i higijenske potrepštine te renovirati jedinice za fizioterapiju i rehabilitaciju. U 2024. započela je izgradnja osam zdravstvenih centara i nabavljeno je 113 komada medicinske opreme za više od 40 bolnica.

Kad je riječ o humanitarnoj pomoći, dva centra za fizičku rehabilitaciju u Kilisu i Reyhanliju/Hatayju nastavljaju s radom i pružaju usluge kao što su fizikalna terapija, potpora za mentalno zdravlje i psihosocijalna potpora izbjeglicama s invaliditetom i drugim izbjeglicama u ranjivom položaju.

Komunalna infrastruktura

Za potporu komunalnoj infrastrukturi u okviru Instrumenta i dodatne potpore izbjeglicama dodijeljeno je ukupno 509 milijuna EUR.

U okviru Instrumenta brojne općine se podupiru pružanjem osnovnih komunalnih usluga, uključujući vodoopskrbu, odvodnju i gospodarenje krutim otpadom. Podupire se i lokalna infrastruktura pružanjem rekreacijskih usluga. Dovršeno je 12 objekata za rekreaciju (nogometni i teniski tereni), a u izgradnji je trenutačno 10 sportskih kompleksa. Nastavljaju se projekti izgradnje u vezi s vodoopskrbom i otpadnim vodama u pokrajinama Kilis, Şanlıurfa, Gaziantep, Mersin, Mardin, Adıyaman, Malatya i Hatay.

U 2023. i 2024. pripremljeni su ugovori za dodatnu komunalnu infrastrukturu. Cilj im je omogućiti nastavak projekta za poticajno djelovanje na ranjive mlade osobe tako da im se pruži uključiva infrastruktura za sport i mladenačke aktivnosti te nastavak projekta usmjerenog na obnovu vodoopskrbe i sustava odvodnje otpadnih voda.

Još jedan ugovor u tom prioritetnom području potpisan je 2024. s turskim Ministarstvom za okoliš, urbanističko planiranje i klimatske promjene radi pripreme i provedbe projekata komunalne infrastrukture za koje će pristup zajmovima međunarodnih financijskih institucija olakšati Ilbank.

Osnovne potrebe i socioekonomska potpora

Za ispunjavanje osnovnih potreba i socioekonomsku potporu u okviru Instrumenta i dodatne potpore izbjeglicama dodijeljeno je ukupno 4 milijarde EUR.

Cilj je intervencija u tom prioritetnom području ispuniti osnovne potrebe najranjivijih izbjeglica te ojačati njihovu otpornost i samostalnost. To bi im trebalo omogućiti da postupno prijeđu s ovisnosti o socijalnoj pomoći na veću samostalnost i pronađu prilike da zarade za život.

Više od 2,6 milijuna izbjeglica primilo je u okviru Instrumenta izravnu potporu za svoje osnovne potrebe koja im omogućuje dostojanstven život. Do srpnja 2023. većina potpore pružala se putem Mreže za hitnu socijalnu pomoć (ESSN), programa socijalne pomoći u okviru

kojeg se putem sustava debitnih kartica isplaćuje mjesečna novčana pomoć za više od 1,6 milijuna izbjeglica.

U okviru drugog obroka Instrumenta završena je dodjela izravnih bespovratnih sredstava u iznosu od 245 milijuna EUR Ministarstvu obitelji i socijalne skrbi. Ta bespovratna sredstva omogućila su pružanje mjesečne financijske potpore usporedive sa socijalnom pomoći koja se pruža ranjivim osobama u okviru turskog sustava socijalne sigurnosti, tj. dopunskog ESSN-a (C-ESSN). Projekt se provodio usporedno s ESSN-om i pružao je potporu kućanstvima sa samohranim roditeljima, starijim osobama i osobama s invaliditetom (uključujući osobe s teškim invaliditetom). U 2024. osiguran je kontinuitet programa C-ESSN i ESSN[27] zahvaljujući dodatnoj potpori za izbjeglice u iznosu od 3 milijarde EUR mobilizirane za razdoblje 2021. – 2023.[28] izvan Instrumenta. U međuvremenu su ta dva programa spojena u jedan ugovor. U srpnju 2023. s Ministarstvom obitelji i socijalne skrbi postignut je dogovor o tom novom programu novčane pomoći „Socijalna sigurnosna mreža za izbjeglice u Turskoj (SSN)” (781 milijun EUR). Ta intervencija predstavljala je prelazak ESSN-a s pružanja humanitarne pomoći na dugoročnu razvojnu pomoć, pri čemu Glavna uprava ECHO više nije uključena u upravljanje programom. Trenutačnim programom (SSN) pomaže se ispuniti svakodnevne osnovne potrebe nešto više od 1,4 milijuna izbjeglica.

Dodatna socioekonomska potpora i dalje se pruža izbjeglicama kako bi im se olakšao pristup tržištu rada. Strategija EU-a u ovom prioritetnom području obuhvaća ponudu i potražnju na tržištu rada. Među glavnim su vrstama potpore tehničko i strukovno obrazovanje i osposobljavanje; kratkoročni tečajevi strukovnog osposobljavanja, uključujući osposobljavanje na radnom mjestu, osposobljavanje u području mekih vještina, usluge savjetovanja i potpore pri traženju zaposlenja i odabiru struke te potpora pri dobivanju radne dozvole. Na kratkoročnim tečajevima strukovnog osposobljavanja za razvoj vještina u šestomjesečnom je razdoblju 2024. sudjelovalo 11 779 osoba. Ukupan broj korisnika tih tečajeva iznosio je 83 789, od toga 51 % muškaraca. Nadalje, podaci prikupljeni iz tri projekta u istom razdoblju pokazuju da su u poduzećima osnovanima ili proširenima potporom EU-a za izbjeglice otvorena 8 584 nova radna mjesta, čiji ukupan broj time dostiže 15 004.

Druga velika sastavnica programa usmjerena je uspostavljanje novih poduzeća i proširenje postojećih poduzeća materijalnom i nematerijalnom potporom za otvaranja više formalnih radnih mjesta. Projekti potpore zapošljavanju i prelasku na tržište rada (ISDEP I i ISDEP II) provedeni u suradnji s turskom agencijom za zapošljavanje (İŞKUR) zajedno s Glavnom upravom za međunarodnu radnu snagu (DG ILF) Ministarstva rada i socijalne sigurnosti usmjereni su na povećanje formalnog zapošljavanja izbjeglica i članova zajednica domaćina. Projekt ISDEP I uspješno je dovršen 2024. U bliskoj suradnji s Turskom organizacijom za razvoj malog i srednjeg poduzetništva (KOSGEB) i Turskom razvojnom i investicijskom

[27] Planira se da će sljedeću fazu programa ESSN preuzeti GU ENEST.

[28] *Provedbena odluka Komisije* od 4. siječnja 2022. *o financiranju pojedinačne mjere za pružanje novčane potpore najranjivijim izbjeglicama u Turskoj za 2022. i 2023.* (*C(2022) 7822*) i *Provedbena odluka Komisije* od 7. prosinca 2022. *o financiranju pojedinačne mjere za nastavak potpore za osnovne potrebe i prelazak na prilike za zaradu za život za izbjeglice u Turskoj 2022.* (*C(2022) 8887*).

bankom (TKYB) dodjeljuju se bespovratna sredstva poduzetnicima, među ostalim za poduzetničko osposobljavanje, te materijalna i nematerijalna potpora izbjeglicama i zajednicama domaćinima radi otvaranja radnih mjesta.

Projekti Povećanje kapaciteta poduzetnika za održivu socioekonomsku integraciju (ENHANCER) i Socijalno poduzetništvo, jačanje položaja i kohezija zajednica izbjeglica i domaćina u Turskoj imaju isti cilj i provode se u suradnji s Ministarstvom industrije i tehnologije. Provode se i dodatni projekti u području zapošljavanja u poljoprivredi, strukovnog osposobljavanja i naukovanja. U 2024. potpisani su dodatni ugovori za socioekonomsku potporu, čiji je cilj, među ostalim, poboljšati održivu egzistenciju i formalno zapošljavanje izbjeglica i zajednica domaćina na područjima pogođenima potresima u veljači 2023.

Upravljanje migracijama

Za potporu upravljanju migracijama u okviru Instrumenta i dodatne potpore izbjeglicama dodijeljeno je ukupno 878 milijuna EUR[29].

Dovršena su dva projekta financirana u okviru prvog obroka u ukupnom iznosu od 80 milijuna EUR. Prvi projekt bio je namijenjen pružanju potpore EU-a za jačanje kapaciteta turske obalne straže za traganje i spašavanje, a drugi podupiranju turske predsjedničke uprave za upravljanje migracijama[30] u području vraćanja iz EU-a.

U 2024. u okviru dodatne potpore za izbjeglice provodila su se tri projekta u vrijednosti od 30 milijuna EUR radi: (i) jačanja kapaciteta turske predsjedničke uprave za upravljanje migracijama u pogledu suzbijanja nezakonitih migracija, (ii) poboljšanja međuresorne suradnje agencija za upravljanje granicama u zračnim lukama i (iii) nastavka pružanja operativne potpore za upravljanje centrima za vraćanje.

U prosincu 2023. potpisan je ugovor u vrijednosti od 220 milijuna EUR koji se provodi od 2024. Cilj mu je dodatno ojačati upravljanje istočnom i jugoistočnom granicom Turske. U okviru dodatne potpore izbjeglicama 2024. izdvojeno je dodatnih 398 milijuna EUR za potporu kapacitetu Turske u pogledu migracija i upravljanja granicama. Ta su sredstva namijenjena prvenstveno za: (i) dobrovoljne povratke u zemlje podrijetla, (ii) jačanje postupaka međunarodne i privremene zaštite, (iii) sprečavanje krijumčarenja migranata, (iv) sigurnost kopnenih i morskih granica, i zakonite migracije. Ugovor je uključivao i dopunu u iznosu od 50 milijuna EUR dodijeljenu navedenom projektu upravljanja granicama.

Rodni aspekti u projektima u okviru Instrumenta

Mjere u okviru Instrumenta i dalje se provode u skladu s Akcijskim planom EU-a za rodnu ravnopravnost III pod nazivom „Zajedno prema rodnoj ravnopravnosti u svijetu u razdoblju

[29] To ne uključuje 150 milijuna EUR dodijeljenih u okviru instrumenata GU-a HOME.
[30] Bivša Glavna uprava za upravljanje migracijama (DGMM).

2021. – 2025.” Promicanje, zaštita i ostvarenje ljudskih prava za žene i djevojčice u svoj njihovoj raznolikosti, rodna ravnopravnost te jačanje položaja žena i djevojčica ostali su prioriteti 2024. Rodna pitanja uključena su u sve projekte Instrumenta i kontinuirano su se pratila na temelju raščlanjenih podataka (76 pokazatelja).

26 000 ih je završilo kratkoročno strukovno osposobljavanje, oko 40 000 primilo je usluge savjetovanja pri zapošljavanju, a 500 poduzeća u vlasništvu žena dobilo je savjetodavnu ili financijsku potporu. U okviru Instrumenta su za žene izbjeglice organizirani tečajevi turskog jezika, koje je uspješno završilo oko 25 000 odraslih žena izbjeglica i 20 000 mlađih polaznica. Nadalje, otprilike 55 000 djevojčica izbjeglica pohađalo je predškolsko obrazovanje omogućeno u okviru projekata koji se financiraju iz Instrumenta, a 15 000 učenica dobilo je obrazovne stipendije. Gotovo 50 % nastavnika i ostalih odgojno-obrazovnih djelatnika uključenih u Instrument su žene. U okviru programa novčane pomoći potporu dobiva i više od milijun žena izbjeglica, uz redovite bezuvjetne prijenose sredstava. Osim toga, obitelji oko 400 000 učenica i studentica primile su uvjetovanu novčanu potporu za obrazovanje. Odvojeno od programa novčane pomoći, oko 500 000 žena izbjeglica koristilo se uslugama upućivanja na zaštitu, a otprilike 550 000 žena izbjeglica bile su korisnice usluga zaštite pruženih u okviru projekata koji se financiraju iz Instrumenta.

5. Praćenje, evaluacija i revizija

Izvješćivanje o postignućima Instrumenta 2024. i dalje se temeljilo na okviru za rezultate[31] i teoriji promjena[32] Instrumenta. Trinaesto izvješće o praćenju Instrumenta objavljeno je u prosincu 2024. i dostupno je na internetskim stranicama Glavne uprave ENEST[33].

Komisija je krajem 2024. potpisala novi ugovor kako bi osigurala nastavak rada sustava za praćenje i upravljanje podacima u okviru Instrumenta kako je uspostavljen prvim ugovorom o tehničkoj pomoći (SUMAR)[34]. Izvorni ugovor SUMAF[35] završio je u prosincu. U okviru tog ugovora provedeno je 127 misija za praćenje (koje obuhvaćaju četiri *ad hoc* misije), 53 provjere na terenu i 112 misija za praćenje[36].

Komisija je u svibnju 2024. potpisala okvirni ugovor za završnu evaluaciju Instrumenta. Strateška evaluacija Instrumenta u sredini programskog razdoblja provedena je 2021., a završna evaluacija trebala bi biti usmjerena na drugu sastavnicu Instrumenta i dovršena do kraja 2025., što bi bio kraj Instrumenta.

[31] https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/document/download/23babb53-e316-4361-b373-78f0ce1d663e_en?filename=EU%20support%20to%20Refugees%20in%20TR_Results%20Framework.pdf
[32] https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/document/download/99c1bfa3-1853-42ff-ae3b-59622f7bdab1_en?filename=EU%20support%20to%20refugees%20in%20TR_Theory%20of%20Change%202024.pdf
[33] https://enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/turkiye/eu-support-refugees-turkiye_hr
[34] Tehnička pomoć za praćenje uspješnosti potpore EU-a izbjeglicama u Turskoj – IPA/2024/461-735.
[35] Tehnička pomoć za potporu praćenju mjera koje se financiraju u okviru Instrumenta za izbjeglice u Turskoj – IPA/2021/429-105 (Dopuna VI. ugovoru IPA/2018/393-877).
[36] Kumulativni podaci iz 2017.

Europski revizorski sud proveo je drugu reviziju uspješnosti Instrumenta u travnju 2024. Izvješće o reviziji, uključujući nalaze i preporuke Suda te odgovore Komisije, objavljeno je 24. travnja 2024. i dostupno je na internetu[37]. Jedna od ključnih preporuka Suda bila je da Komisija poboljša način na koji se mjeri učinak projekata Instrumenta i da otvori raspravu s državama članicama i turskim vlastima o tome kako se može zajamčiti njihova održivost.

6. Komunikacija i vidljivost

U 2024. nastavile su se aktivnosti za povećanje vidljivosti djelovanja u okviru Instrumenta kako bi pomoć koju EU pruža Turskoj u zbrinjavanju izbjeglica bila uočljivija. Aktivnosti u tom razdoblju zbog naglog su porasta negativne službene retorike i negativnih stavova javnosti prema izbjeglicama bile usmjerene na pomoć EU-a izbjeglicama i zajednicama domaćinima nakon potresa u veljači 2023. Neki su od primjera: (i) novinarsko putovanje krajem siječnja 2024., (ii) nekoliko priča i videozapisa o ostvarenim uspjesima, (iii) događanje, objava, album fotografija i videoalbum *Stronger Together* (Zajedno smo jači) o pomoći koju su spasioci EU-a pružili izbjeglicama i zajednicama domaćinima u veljači 2023., organizirani u Ankari u bliskoj suradnji s državama članicama EU-a, i (iv) medijski eksponiran posjet povjerenice Ferreire krajem travnja 2024.

7. Zaključci i sljedeći koraci

Provedba Instrumenta nastavila se i 2024. Pun operativni proračun Instrumenta ugovoren je do kraja 2020., a do kraja 2024. iz njega je isplaćeno 5,7 milijardi EUR. Instrument je nastavio pružati nužnu pomoć izbjeglicama i zajednicama domaćinima u Turskoj. Dodatna pomoć za izbjeglice dodijeljena je za razdoblje 2020. – 2024. kako bi se zajamčila održivost postignuća u okviru Instrumenta.

Sljedeći su koraci:

- *nastavak djelotvorne provedbe svih projekata Instrumenta u korist izbjeglica i zajednica domaćina u skladu s načelima dobrog financijskog upravljanja,*
- *nastavak komunikacijskih aktivnosti povezanih s Instrumentom,*
- *organizacija završnog sastanka Upravljačkog odbora Instrumenta 2025.,*
- *programiranje dodatne potpore izbjeglicama i zajednicama domaćinima u Turskoj za razdoblje 2025. – 2027. kako bi se osigurala održivost postignuća u okviru Instrumenta.*

[37] https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2024-06/SR-2024-06_hr.pdf